

Datum

2023-01-17

Vår referens

Per-Erik Ebbeståhl

Avdelningschef

Per-Erik.Ebbestahl@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Revidering av reglementet för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer STK-2022-1505

Sammanfattning

Malmö stad är, och har varit, föregångare i arbetet med romsk inkludering. Redan 2009 startade kommunen verksamheten romskt informations- och kunskapscenter (RIKC). 2018 utökade kommunen arbetet genom att inrätta Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer (romska rådet) med representanter från romska grupper. 2019 genomfördes en lagändring med avseende på de nationella minoriteterna och Malmö stads policy för arbetet med nationella minoriteter revideras. Sammantaget har detta inneburit att stadskontoret har fått i uppdrag (STK-2022-376) att genomföra en översyn av rådets verksamhet samt ta fram ett förslag till reviderat reglemente. I föreliggande ärende presenteras förslag på hur Malmö stads samråd med den nationella minoriteten romer kan göras tydligare samt ett förslag till ett reviderat reglemente för romska rådet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige antar reviderat reglemente för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer att gälla från och med 1 april 2023.

Beslutsunderlag

- Förslag till reviderat reglemente för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 230117 Revidering av reglementet för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer
- Ärendet utgick KSAU 230116 § 24
- Beslut KS 220406 §127 med reservation från (SD) och särskilt yttrande från (M+C)
- Reglemente för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-01-16

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-01-17

Kommunstyrelsen 2023-01-18

Kommunfullmäktige 2023-02-02

Beslutet skickas till

Stadskontoret, Hållbarhetsavdelningen

Kulturnämnden

RIKS

Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer

Ärendet

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning. Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar (STK-2015-1378) samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2016-1419).

Den reviderade Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft den 1 januari 2019. Utifrån detta gjordes en revidering av Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter så att denna stämde överens med aktuell lagstiftning. I samband med revideringen av policyn har en översyn av programmen för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar gjorts för att även dessa dokument ska vara uppdaterade och utgå ifrån lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Kulturnämnden ansvarar för revideringen av handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö.

De nya bestämmelserna i lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär bland annat att: samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande. Barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem ska främjas särskilt och formerna anpassas till deras förutsättningar. I de nya bestämmelserna kring samråd har benämningen föreningsrepresentanter frångåtts, för att inkludera även personer som inte är medlemmar i en förening eller annan organisation.

Policy inriktad på Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utgör en viktig del i Malmö stads arbete med att stödja de mänskliga rättigheterna. I policyn fastställs följande principer:

- Policyn omfattar alla människor bosatta i Malmö, kvinnor och män, samt förvaltningar och verksamheter i Malmö stad.
- Malmö stad ska aktivt arbeta med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i Malmö utifrån rådande lagstiftning.
- Arbetet bör genomföras i nära dialog och samråd med de nationella minoriteterna, utgå från de nationella minoriteternas behov och präglas av ömsesidig respekt.
- Policyn ska vid behov kompletteras med särskilda handlingsplaner för respektive nationell minoritetsgrupp, det ska i sådana fall göras i dialog med representanter för de olika grupperna. Ansvar för framtagande av handlingsplan för den romska minoriteten åligger kulturnämnden.

Samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad har ansvar för att upprätthålla de principer

som policyn avser. Kommunstyrelsen har övergripande ansvar för att följa upp att policyns riktlinjer upprätthålls och att, i nära dialog med representanter för de nationella minoriteterna, tillse att policyn genomförs i relation till beslutat förslag.

Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC)

Malmö stad öppnade Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) 2009 i samarbete med Delegationen för romska frågor och 2012 blev centret en permanent kommunal verksamhet. Centret syftar till att öka delaktighet och inflytande för den romska minoriteten i samhället utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Verksamheten RIKC är sedan 2019 en enhet inom Stadsarkivet, kulturförvaltningen. RIKC:s verksamhet syftar till att öka romers delaktighet och inflytande i samhället och har ett kommunövergripande uppdrag. Verksamheten riktar sig både till den romska befolkningen och till majoritetssamhället. Malmöbor kan komma till RIKC:s medborgarkontor och få hjälp och stöd i olika ärenden på romani chib, såsom stöd vid myndighetskontakter, översättning eller vägledning och rådgivning. Syftet med RIKC:s arbete är att, i enlighet med nationell minoritetslagstiftning, motverka diskriminering och utsatthet, skydda och främja språk och kultur samt ge möjlighet till inflytande och delaktighet.

RIKC ansvarar för samordningen av:

- Frågor gällande den nationella minoriteten romer i Malmö stad.
- Handlingsplan för den nationella minoriteten romer i Malmö vilken är ett verktyg för att på kommunal nivå implementera nationell minoritetslagstiftning. Den omfattar samtliga 14 förvaltningar i Malmö stad.

Malmö stad är och har varit föregångare i arbetet med romsk inkludering. Förutom inrättandet av romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) 2009, utökade kommunen arbetet 2018 genom att inrätta Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer med representanter från romska grupper. Rådet är underställt kommunstyrelsen men har administrerats av RIKC.

I och med revideringen av lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2019 har bestämmelserna kring hur samråd med nationella minoriteter ska ske förtydligats och benämningen ”representanter” för minoriteten frångåtts. Detta för att inkludera och öppna upp till samråd även med personer som inte är medlemmar i en förening eller annan organisation. Kommunen är alltså skyldig att samråda brett men en minoritetsgrupp och i det samrådet inkludera alla som identifieras sig som tillhörande den minoritetsgruppen enligt självidentifikationsprincipen. Vad gäller de nationella minoriteterna judar, samer, tornedalingar och sverigefinnar, har Malmö stad ingen särskild organisation för samordning och samråd som med den romska gruppen genom RIKC. Samråden med övriga nationella minoriteter sker mellan minoriteten och tjänstepersoner. Eventuell politisk dialog förs i den ordinarie beslutsstrukturen i samband med att handlingsplanerna för respektive grupp fastställs.

Stadskontorets bedömning

Som följd av den förändrade lagstiftningen har kommunen genomfört en översyn av romska rådets reglemente så att rådets uppdrag och syfte överensstämmer med den nya lagstiftningen och stadens organisation. Översynen av romska rådets verksamhet har begränsats då det bara är rådets verksamhet och inte hela Malmö stads arbete med den nationella minoriteten romer som omfattas av översynen. Kulturförvaltningen ansvarar fortsatt för arbetet enligt minoritetslagstiftningen och är inte föremål för denna översyn.

Utifrån de justeringar som genomfördes i lagstiftningen 2019 föreligger det idag oklarheter kring var det formella samrådet med den romska gruppen hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Malmös romska råd etablerades 2018 som ett sätt att utöka kommunens samverkan med representanter från romska grupper, vilka i enlighet med rådets reglemente föreslagits av RIKC efter dialog med den romska gruppen. De politiska företrädarna i rådet har utsetts av kommunstyrelsen. Rådet har frekvent haft vakanta platser och under 2021 valde ytterligare ledamöter att lämna rådet vilket innebär att det idag finns flera vakanta platser. Efter en ändring av minoritetslagstiftningen får en förvaltningsmyndighet inte enbart samråda med föreningsrepresentanter från minoriteten, vilket var ett av de ursprungliga syftena med romska rådet, utan har en skyldighet att samråda med minoriteten som sådan.

För att förtydliga stadens ansvar i enlighet med gällande lagstiftning menar stadskontoret att det är viktigt att det tydliggörs att samråd och ansvar kring samverkan med den nationella minoriteten romer i enlighet med lagstiftningen ligger hos kulturnämnden och deras verksamhet RIKC. Det är alltså RIKC som genom ett brett samråd ska säkerställa att minoritetens rättigheter beaktas i enlighet med lagkraven samt fastställa årliga handlingsplaner för minoriteten. RIKC uppdrag är idag kommunövergripande och i enlighet med lagstiftning och policys har samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad ett ansvar för att arbeta med att säkerställa minoritetens rättigheter. Kommunstyrelsen har sedan det övergripande ansvaret för att följa upp arbetet i nämnderna.

Som en följd av detta bör det poängteras att Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer innebär en utökad form av dialog i förhållande till de krav på samråd som ställs i lagstiftningen, ett dialogforum som inte finns tillgänglig för någon av de andra nationella minoriteterna. Det formella samrådet mellan staden och minoriteten kan inte ske i rådet utan ingår i stället i den samrådsstruktur som kulturnämnden ansvarar för genom RIKC. Rådet bör ses som en dialogyta där regelbundna tematiska möten kan ske mellan förtroendevalda och minoriteten för att förbättra förståelsen för minoritetens situation hos beslutfattare och i dialog skapa en gemensam bild av problem och utmaningar.

För att ytterligare förtydliga relationen mellan rådet och den formella samrådsprocessen i enlighet med gällande lagstiftning föreslås att RIKC administrerar, planerar, genomför och följer upp de formella samråden i enlighet med Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Frågan kring behovet av översyn har diskuterats i rådet vid flera tillfällen. Frågor som har diskuterats är den politiska representationen, rådets syfte, representationen i rådet, rådets roll och funktion, rådets mandat och möjligheter i den kommunala strukturen samt hur rådet konkret ska arbeta. Vad gäller den politiska representationen har rådet varit eniga kring att en politiks representation där varje parti i kommunfullmäktige erbjuds en ordinarie och en ersättningsplats är en lämplig nivå för den politiska representationen. Det har lyfts att det är viktigt att det finns en lämplig balans i rådet mellan antalet förtroendevalda och romska representanter, där de romska representanterna är i majoritet vid valet av rådets ledamöter. Dialog har förts kring rådets syfte, mandat och funktion, dels utifrån den förnyade lagstiftningen, dels utifrån det nu gällande reglementet. Här råder viss oenighet då de förtroendevalda i rådet har varit tydliga med att rådet inte har ett beslutande mandat utifrån de ansvarsförhållanden som finns mellan kommunstyrelsen och de olika nämndernas ansvar samt att det formella samrådet behöver ske i ett öppnare forum. De romska representanterna har framfört önskemål om att rådet ska ha en mer styrande och beslutande funktion.

Utifrån de legala och organisatoriska förutsättningarna föreslås ett antal förändringar och överväganden:

- Det tydliggörs att rådet är ett dialogforum utan självständigt beslutsmandat.
- Det förtydligas att den formella samrådsprocessen enligt Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, hanteras av kulturnämnden inom sitt uppdrag.
- Rådets möten administreras av RIKC.
- Varje parti i kommunfullmäktige ges möjlighet att utse en ledamot och en ersättare.
- Tillsättningsprocessen av romska representanter hanteras av RIKC och ska redovisas offentligt.
- Romska representanter ska utses ur föreningar med säte i Malmö samt de föreningar som följer ”Regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till ideella föreningar och organisationer”.
- Rådet föreslås sammanträda fyra gånger per år
- Två vice ordförande utses, en förtroendevald och romsk representant. Om ordinarie ordförande har förhinder ersätts denne av den förtroendevalde vice ordföranden.
- Rådets nuvarande uppdrag att uppmärksamma Förintelsens minnesdag den 27 januari samt den officiella minnesdagen för romsk Förintelse den 2 augusti kvarstår hos rådet och genomförs med stöd av RIKC.
- Rådets nuvarande uppdrag att en gång per år inbjuda till konferens om kommungemensamma frågor av betydelse för den romska minoriteten i Malmö kvarstår hos rådet och genomförs med stöd av RIKC.
- Rådets nuvarande uppdrag att utarbeta en verksamhetsplan övertas av kulturnämnden i enlighet med ansvaret i Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, att upprätta en handlingsplan för minoriteten romer.
- En utbildningsinsats riktad till rådets medlemmar rörande minoritetslagstiftningen och romers situation i Malmö ska genomföras vid inledningen av mandatperioden. Utbildningsinsatsen genomförs med stöd av RIKC.
- Reglementet ska utvärderas vid utgången av mandatperioden.

Ledamöter och ersättare utses efter det att kommunfullmäktige fattat beslut om att anta reviderat reglemente.

Ansvariga

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör

